הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות כה.

מסורת הש"ס

מוסר. [1] משוס דטעמא שאין מתכוין הוא: מסוכריא דנזייתא. כרחא של חכיה שכוכיכן סביבותיה נעורת [2] ומטלניות כדי שתקטום הנקב יפה: אסור להדוקיה. כתוך החכיה בכח משוס סחיטה ואע"ג דאינו מתכוין לשום סחיטה אסור אפי' לר"ש דאמר במסכת שבת (דף מח:) דבר שאין מתכוין מותר: ולא יומת. וכיון דמהדק לה לא אפשר לה בלא סחיטה אבל לפנות את השער אפשר בלא תלישה: הלכה כר' יהודה. אלמא ס"ל לרב דבר שאין מתכוין אסור: בלא נבלי. בלא רב מיא וכב חנן: ותולש לאו היינו גוזז. להכי אמר רב הלכה כר' יוסי בנכור: כלאחר יד. דאין דרך לתלוש אמר אלא לגזוז: הפולש את הכנף. שתולש עולה גדולה מן כנף העוף: והקוטמו. לאחר שהגיעו קטם לראשו: והמורטו. שמחליקה מן הלדדין ומורט מן הקנה [3] הפער: גוזז וממתך וממתק מתרכיעים אבות מלאכות [4] במסכת שבת (דף עג.). ממתק מחליק: דפיינו אורחיה. שדרך עולת עוף [5] לתלוש ולא לגזוזה: מדרש ס"ל דדרכי יוסי. לגבי בכור דתולש לאו היינו גוזז: ר' יוסי נמי סבר לה כרב. דדבר שאין מתכוין אסור: ה"ג עיקרן מאדים וראשן משחיר. וכן בתוספ' דמס' פרה (פ"ב ה"ד): גוזז. אין הלשם שמשחיר כמספרים ומשייר מן המאדים ולוקח ומיון מוסיף משוס גיזה בקדשים אלמא משוס דאין מתכוין לשוס גיזה אלא לתקן שרי. שתי שערות שסולן שחורות פוסלות בפרה לגמרי אבל עיקרן מאדים וראשן משחיר אפשר בתקנה: דלמא כח גיזה. שאין לפרות אמר הלכך לא אמרינן בגיזה: לא תעבוד ולא תגוז. וי"ו מוסף על ענין ראשון וילמדו שיעשה זה מזה: דקדשי בדק הבית היא. מו"ב (ריש לה) דהא אינה קריבה למזבח הלכך מותרת בגיזה: דלא שביחא. ומילתא דלא שביחא לא גזרו [6] רבנן: דמיה יקרים. ואין דמיה כל כך מוזמנים לתלנה עליהן: לקופין. לצורך הקופין: לכפהלה. קאמר והאי וכן אמולם אלו לכי הכי דמותר לתלוש לצורך הסמיכה דהא פסיטא לן [7] דריסא לכתחלה קאמר הכי נמי [8] לראות מקום המוס אי דיעבד קאמר והאי וכן אלא יזיזו אלו ואם הכי אלא אם כן אמולם את הטער לראות את מקום המוס נמי לא יזיזו ממקומו: המסובך בגוון. ובאחון היה מוס: דשחיטתו מותרת עליו. דלאו לגיזה אינו: אלא לאו אמולם. ולכתחלה קאמר: מתני' מסיר. את הנמר בהנאה לכהן: וחכמים

מוחר ומי אמר רב הבי [9] והא אמר רב [10] חייא בר אשי משמיה דרב [11] מסוכריא דנזייתא אסור להדוקיה ביומא טבא בההיא אפי' ר' שמעון מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו [12] מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והא אמר [13] רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר"ש ורב חייא בר אבין מתני בלא גברי רב אמר הלכה כרבי יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון אלא לעולם סבר רב דבר שאין מתכוין אסור ותולש לאו היינו גוזז וביום טוב היינו טעמא דשרי דהוה ליה עוקר דבר מגידולו כלאחר יד ותולש לאו היינו גוזז והתניא [14] התולש את הכנף והקוטמו והמורטו חייב שלש חטאות ואמר ר"ל [15] תולש חייב משום גוזז [16] קוטם חייב משום מחתך ממרט חייב [17] משום ממחק שאני כנף דהיינו אורחיה ומדרב סבר כר' יוסי בן המשולם ר' יוסי בן המשולם סבר לה כרב וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור [18]. והתניא [19] ישתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר ר' יוסי בן המשולם אומר בגוזז במספרים ואינו חושש שאני פרה דלאו בת גיזה היא [20]. [21] והתניא [22] לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה [23] מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוז אלא שאני פרה דקדשי בדק הבית היא [24]. והאמר רבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה [25] והאיכא איסורא דרבנן [26] אלא שאני פרה דלא שכיחא [27] וליחלה ולפקה לחולין וליגזה והדר ליקדשה דמיה יקרין וליעבד לה כדשמואל [28] דאמר שמואל [29] הקדש שוה מנה [30] שחיללו על שוה פרוטה מחולל [31] אימור דאמר שמואל שחיללו לכתחלה מי אמר [32] איבעית אימא רב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ור' יוסי בן המשולם לא סבר לה כרב: והולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו: אמר רב [33] אשי אמר ריש לקיש [34] לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופין מיכן ומיכן תני לקופין: וכן [35] תולש את השער לראות מום: איבעיא להו לכתחלה [36] או דיעבד אמר רבי ירמיה תא שמע צמר המסובך באוזן ר' יוסי בן המשולם אומר תולשו ומראה את מומו ש"מ לכתחלה ש"מ אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש את השער לראות מקום מום מאי וכן אילימא שלא [37] יזיזו את מקומו השתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו [38] לא יזיזנו לראות מקום מום מיבעיא אלא לאו אתולש שמע מינה לכתחלה ש"מ: מתני' שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהלללאל מתיר וחכמים

מסוכריא דנזייתא. פירשו כפ"ק דכתובות (ד' ו. ד"ה הלו) וכסוף יח) (כל כתבי) (שבת קיא. ד"ה הלו): דהוה ליה עוקר דבר מגידולו בלאחר יד. אין ללמוד מכאן שיהא מותר לתלוש [39] וזה מלאה של עוף כדי לאחוז בי"ט דהא לעיל [40] פירש דהא דשרי [41] הכא משום שאין מתכוין ולגזוז [42] נמי שפירש דאפי' במתכוין [43] בעולה לא הוי כלאחר יד כדקתני בסמוך בתולש את [44] [45] העוף ואע"ג דאין צריך כאן [46] עולה והוי מלאכה שאינה צריכה לגופה [47] אין ללמוד מלאכה שאינה צריכה לגופה מכלאחר יד: ואמר ר"ל [48] חייב משום גוזז. תימה מה הוא מקשה אע"ג דלענין בכור לא מחייב ביה משום לא תגוז לענין שבת יש למייב משום מולדה דגוזז בכל עוקר דבר מגידולו בבעלי חיים כמו [49] חולין (דף עג.) הוסיף ידו למעי בהמה ודילדל עובר שבמעיה [50] לענין שבת [51] (מייב) ובמוקדשין לא מחייב משום גוזז [52] וכן קיטוף חייב בשבת משום מולדה דקולר וכן תולש מן הממוכר אע"ג דקיטוף לענין קצירה קודם לעומר לא מחייב (פסחים יח.) ולענין לקט בפ' לאשת הגז (חולין קלו.) ולי הוה מפרשינן הכא דפריך אהא [53] דלמיגין דתולש תשוב כלאחר יד הוה ניחא דמייתי לאיה מהכא דלא כלאחר יד [54] וכן הלשן שמעא כן מדקאמר ותולש לאו היינו גוזז והא תניא התעוף כו' משמע דפריך אהא דאמרן דתולש לאו היינו גוזז: מדרב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ר' יוסי סבר לה כרב. דאמר דבר שאין מתכוין אסור אפ"ה סוכר דדבר שאין מתכוין מותר מגא ליה דבר שאהא הלכה כמותו משום דתולש לאו היינו גוזז דאלמא כי שרי ר' יוסי משום דבר שאין מתכוין מותר ותולש היינו גוזז אלא קיש ליה לרב יוסי (משוס) דאית ליה לר' יוסי דבר שאין מתכוין אסור:

עיקרן משחיר וראשן מאדים. כך היה כתוב בספרים ויש לפרש דנקט לאשן מאדים לרבותא [1] אע"ג שכולה אדומה מכחון טעוה גזיזה וכקוטע [2] גרים איפכא מתון מוספתא דפרה: גוזז במספרים ואינו חושש. כלומר אפי' יגזז משאר הטערות [3] אלא מתכוין אף אלו עצמו [4] יגזז יותר מן הצורך לגירסת הקונטר' [5] לאשן משחיר [6] והיה מדקדק דקסבר דבר שאין מתכוין מותר [7] וכקונטר' פי' דדייק מהא דשרי משום דאין מתכוין לשום גזיזה אלא לתקן [8] לאין זה כשאר לשון אין מתכוין בעלמא דכיון דבכוונה גוזז במספרים ויש לייסב לפי' הקונטרס דהכי פריך וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור ושרי מטעם דתולש לאו היינו גוזז הא אסכמן גבי פרה לאפי' במספרים דהוי גוזז [9] משום דעושה כדי להכשיר הפרה שרי גבי בכור נמי הוה ליה למישרי בכל ענין כיון דעושה לצורך תיקון שחיטה אין זה משוב גוזז ומיהו אין פי' זה נראה כלל דבכל ענין יכול להקשות בין הוי טעמיה משום דבר שאין מתכוין מותר בין הוי טעמיה משום דתולש לאו היינו גוזז: שער בבכור בעל מום שנשר בו'. כולה הך שמעתא מוכחת דגיזת פסולי המוקדשין שרי מדלוייתא ואפי' רבנן דאסרי מפרש בגמ' גזירה דלמא אתי לאשהויה והא דדרשינן לעיל (דף ו:) תזבח ולא תגוז [10] ותימה לרבי דאמרי בפרק שני דחולין (דף לו:) גבי על המרן דשפכנו כמים ההוא לאמרי דמן של פסולי המוקדשים [11] הוא דאמר דס"ל הואיל ואסירי בגיזה ועבודה דמן נמי ליגבי קבורה קא משמע לן והיכי מיסק אדעתין לאסור דמן [12] [13] [14] מדאמר דמן [15] אפי' הגיזה עצמה מותרת וכ"מ הא דשרי מדלוייתא היינו בגשר אבל גוזז דמתכוין אסור [16] מדא דמתכוין דדש כגשר גיזה ועוד אפילו בתולש

עין משפט נר מצוה

א [טוס"ש ת"ש מי' מ"ב מהלכות שבת הלכה ז:
לח ג מי' פי"ח מ"ב הלכה ז:
לט ד מי' שם הלכה ז:
מ ה מי' פי"ח מהלכות פרה הלכה ב:
מא ו מי' פי"ח מהלי' מעילה הלי' ז מצוה עשין קמג מוס"ש י"ד מימן שם סעיף ח:
מב ז מי' שם הלכה יב:
מג ח מי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ח:
מד ט מוס"ש י"ד מימן שם סעיף ב:
מה י מי' פי"ח מהלי' מעילה הלכה י מוס"ש שם:

שיטה מקובצת

א) רב שיבי בר חייא משמיה וחיבת אשי בסתם: ב) היא ולא התניא: ג) שכיחא ונשרקיה ולפקה: ד) שמואל. ע"י בתוס' לקמן (דף ל ע"ח): ה) אמר אביבאים אימא כי איתרבי שור לגיות זנבו הוא דאיתרבי אי בעיות: ו) דבן התולש את השער לראות מקום מום: ז) לכתחלה. פ"א ואתולש קאי אי דיעבד ואלא יזיזנו קאי: ח) שלא ייזיזנו השתא: ט) עליו אמרת לא: י) מותר דשמעא משום שאין: יא) בעוות של פשתן וממלניות כדי שיסתום פי הנקב: יב) הקונה את השיער: יג) מלאכות חסר אחד: יד) עוף לתולשה ולא: טו) היא קדושה בדק הבית יש לה: טז) לא גזרו ביה רבנן: יח) נמי תולש לראות: יט) ובסוף שמונה שרצים: יט) לתלוש הנוצה מצואר: כ) הכי רב משום אות א' נמחק: כא) במהכיון שרי היינו בצמר אבל בנוצה: כב) את הכנף היינו אורחיה דאע"ג: כג) ר"ל תולש חייב: כד) שמעמיה ת"ש לענין: כה) וכן. ס"א בכל קיטוף: כו) אהא דאמר דתולש: כז) יד הוא דאין: כח) את הכנף כו': כט) משום מקום דאיש: ל) לרבורא דאע"ג: לא) הקונטרס הגיה איפכא: לב) השערות עמהן בלא מהכיון או אלו עצמו: לג) משחיר ומזה בדקדק: לד) לתקן ואין זה דומה לשאר לשון אין מתכוין דעלמא דכיון: לה) גוזז גמור לא חשיב גוזז משום כר' הוה לי לפשרי: לו) הנוז אבל עבר ונזז שריא הגיזה: לז) המוקדשין ב"גאה הוא: לח) דמן בהנאה: לט) אסור ליתא חדא דבהא לא מהרצה פירבין דאינו שוחט בשביל הדם אלא לתיר הבשר לכתחלה דבהכין:

רבינו גרשום

ומי אמר רב הכי. דדבר שאין מתכוין מותר: מסוכריא דנזייתא. פקק של צמיד חכיה: אסור להדוקיה. לפותמו משום סחיטה: אפילו לדבר שאינו. דאמר דבר שאין מתכוין מותר מודה דאסור: אמר רב הלכה כרבי יהודה. דאמר דבר שאין מתכוין אסור: כלאחר יד. כלומר שלא לשום עקירה אלא לצורך שחיטה דאין דרכו בעקירה אלא בגזיזה: את הכנף. של עוף הנוצה: וקוטמו. כמו קוטמו לשנים: והמורטו. הנוצה מקנה שלה: חייב משום גוזז דתולדתה דגוזז הוא: היינו אורחיה דכנף בחלישה אבל תלישה דצמר לאו היינו אורחיה ולאו היינו כגוזז: רבי יוסי סבר לה כרב. דאמר דבר שאין מתכוין אסור: שתי שערות. שיש בפרה אדומה: שעיקרן מאדים וראשן משחיר: גוזז. השחור במספרים היינו כדי לתיקון: ואינו חושש. משום גוזז בקדשים דדבר שאין מתכוין מותר: שאני פרה דלאו בת גיזה. משום הכי אינו חושש אבל לעולם דבר שאין מתכוין אסור סבירא ליה: ת"ל לא תעבוד ולא תגוז. ולא תגוז גדרש לפנינו ולאחריו דליקן לא תעבוד מלא תגוז: והא איבא איכורא דרבנן. ואמאי קאמר ואינו חושש: דלא שכיחא דכולן לא הוו אלא ז' ולא גזרו בה רבנן ולעולם דבר שאין מתכוין אסור. ומשיב התלמוד ואמאי גזרון כשהיא מקודשת הפרה וליחלה על גבי דמים ולפקה לחולין וליגזיה כשהיא חולין: דמיה יקרין. ואין לו כ"כ דמים כדי לפרותה בשוויה: ג) בגיזה זנבו ולא בשאר גיזו: בקופין. כלומר שבקופין תולשו דהיינו כלו: תני לקופין. כלומר שבין תולשו לקופין: לכתחלה או דיעבד. דתתולש משמע (ודיעבד) [לכתחלה] דהאי יכן אתולש קאני ומשמע לכתחלה כלומר כמי שאמר דעושה פיקוח דהיינו לכתחלה קאמר וכן התולש. כלומר דלכתחלה. תולש אי דלמא האי וכן אלא יזיזנו קאי כלומר וכן התולש לא יזיזנו ממקומו נמי אבל אכתי לא ידענן אי תולש לכתחלה או דיעבד: תולשו ורואה היינו לכתחלה: השתא ה"ק דשחיטה מוכח עליו שאינו עושה בשביל עמר אמרת לא מידי מוכיח עליו דאין ניכר המום לעלמא מיבעיא אלא יזיזנו אלא ש"מ האי וכן אתולש לכתחלה כמו עושה מקום ש"מ: שער בבכור בעל מום. עמר שלו שנשר מקצתו: והניחו בחלון. לפי שעמרו אסור לגמרי מחיים דפסולי המוקדשים אסורים בגיזה ובעבודה: ואח"כ שחטו במומו עקביא בן מהלללאל מתיר. דכי היכי דשחיטה מתרת הכל בשר ועור וצמר שעליו הכי נמי מתרת זה שנשר:

---

[1] כלומר כרים פרה. [2] גי' רבינו כגמ' ותמ"ל כי אמרינן שיר לגיזת זנבו ועי' בסיעה אות ה'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com